

Република Србија
ВРХОВНИ СУД
Рев2 1722/2024
28.05.2025. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

Врховни суд, у већу састављеном од судија: Мирјане Андријашевић, председника већа, Иване Рађеновић, Владиславе Милићевић, Марине Милановић и Весне Мاستиловић, чланова већа, у парници тужиље АА из ..., чији је пуномоћник Славољуб Гајић, адвокат из ..., против туженог Дома здравља „Стари Град“ са седиштем у Београду, чији је пуномоћник Весна Милановић, адвокат из ..., ради утврђења и накнаде штете, одлучујући о ревизији туженог изјављеној против пресуде Апелационог суда у Београду Гж1 4638/2023 од 06.12.2023. године, у седници одржаној 28.05.2025. године, донео је

ПРЕСУДУ

ПРИХВАТА СЕ одлучивање о посебној ревизији туженог, изјављеној против пресуде Апелационог суда у Београду Гж1 4638/2023 од 06.12.2023. године у делу става првог изреке којим је потврђена првостепена пресуда у ставовима другом, трећем и четвртном изреке (у односу на новчано потраживање и обавезу туженог на уплату доприноса за обавезно социјално осигурање).

ПРЕИНАЧУЈУ СЕ пресуда Апелационог суда у Београду Гж1 4638/2023 од 06.12.2023. године у делу става првог изреке (којим је потврђена првостепена пресуда у ставовима другом, трећем и четвртном изреке) и одлуци о трошковима поступка и пресуда Првог основног суд у Београду П1 3345/2017 од 25.06.2020. године у ставовима другом, трећем и четвртном изреке, тако што се:

1. ОДБИЈА као неоснован, тужбени захтев да се обавеже тужени Дом здравља „Стари град“ Београд да тужиљи АА из ... на име мање исплаћене плате исплати:

- за октобар 2006. године износ од 40,56 динара са законском затезном каматом од 02.11.2006. године до исплате, за новембар 2006. године износ од 6.180,10 динара са законском затезном каматом од 05.12.2006. године до исплате,

- за април 2007. године износ од 1.560,32 динара са законском затезном каматом од 30.04.2007. године до исплате, за мај 2007. године износ од 171,63 динара са законском затезном каматом од 31.05.2007. године до исплате, за јуни 2007. године износ од 70,31 динара са законском затезном каматом од 03.07.2007. године до исплате, за јул 2007. године износ од 11.164,45 динара са законском затезном каматом од 03.08.2007. године до исплате, за август 2007. године износ од 6.598,85 динара са законском затезном

каматом од 05.09.2007. године до исплате, за септембар 2007. године износ од 3.205,07 динара са законском затезном каматом од 01.10.2007. године до исплате, за децембар 2007. године износ од 649,52 динара са законском затезном каматом од 28.12.2007. године до исплате,

-за јануар 2008. године износ од 6.149,63 динара са законском затезном каматом од 05.02.2008. године до исплате, за март 2008. године износ 5.326,48 динара са законском затезном каматом од 04.04.2008. године до исплате, за април 2008. године износ од 5.401,07 динара са законском затезном каматом од 30.04.2008. године до исплате, за мај 2008. године износ од 5.374,21 динара са законском затезном каматом од 04.06.2008. године до исплате, за јун 2008. године износ од 5.544,47 динара са законском затезном каматом од 04.07.2008. године до исплате, за јули 2008. године износ од 5.544,24 динара са законском затезном каматом од 05.08.2008. године до исплате, за август 2008. године износ од 5.544,24 динара са законском затезном каматом од 04.09.2008. године до исплате, за септембар 2008. године износ од 6.259,87 динара са законском затезном каматом од 06.10.2008. године до исплате, за октобар 2008. године износ од 5.821,48 динара са законском затезном каматом од 06.11.2008. године до исплате, за новембар 2008. године износ од 5.821,71 динара са законском затезном каматом од 03.12.2008. године до исплате, за децембар 2008. године износ од 1.387,22 динара са законском затезном каматом од 30.12.2008. године до исплате,

-за јануар 2009. године износ од 375,88 динара са законском затезном каматом од 04.02.2009. године до исплате, за фебруар 2009. године износ од 198,72 динара са законском затезном каматом од 05.03.2009. године до исплате, за април 2009. године износ од 39,47 динара са законском затезном каматом од 05.05.2009. године до исплате, за август 2009. године износ од 425,21 динара са законском затезном каматом од 03.09.2009. године до исплате, за септембар 2009. године износ од 11.298,66 динара са законском затезном каматом од 02.10.2009. године до исплате, за октобар 2009. године износ од 3.759,92 динара са законском затезном каматом од 04.11.2009. године до исплате,

-за мај 2010. године износ од 2.151,90 динара са законском затезном каматом од 03.06.2010. године до исплате, за август 2010. године износ од 352,74 динара са законском затезном каматом од 05.09.2010. године до исплате,

-за јуни 2011. године износ од 4.342,30 динара са законском затезном каматом од 05.07.2011. године до исплате, за август 2011. године износ од 2.013,69 динара са законском затезном каматом од 05.09.2011. године до исплате, за септембар 2011. године износ од 13.471,69 динара са законском затезном каматом од 05.10.2011. године до исплате, за октобар 2011. године износ од 7.552,56 динара са законском затезном каматом од 05.11.2011. године до исплате, за децембар 2011. године износ од 4.051,56 динара са законском затезном каматом од 05.01.2012. године до исплате,

-за фебруар 2012. године износ од 12.712,86 динара са законском затезном каматом од 05.03.2012. године до исплате, за јули 2012. године износ од 968,22 динара са законском затезном каматом од 05.08.2012. године до исплате, за септембар 2012. године износ од 14.724,02 динара са законском затезном каматом од 05.10.2012. године до исплате, за октобар 2012. године износ од 9.613,52 динара са законском затезном каматом од 05.11.2012. године до исплате.

2. ОДБИЈА као неоснован тужбени захтев да се обавезе тужени да за тужиљу на име доприноса за пензијско и инвалидско осигурање Републичком фонду за пензијско и инвалидско осигурање – Филијала Београд исплати износ од 60.788,81 динара.

3. Свака странка сноси своје трошкове поступка.

НЕ ПРИХВАТА СЕ одлучивање о ревизији туженог изјављеној против пресуде Апелационог суда у Београду Гж1 4638/2023 од 06.12.2023. године у делу става првог изреке којим је потврђена првостепена пресуда у ставу првом изреке у усвајајућем делу (у односу на делимичну ништавост одредаба анекса уговора о раду и одредбе уговора о раду), као изузетно дозвољеној.

ОДБАЦУЈЕ СЕ ревизија туженог изјављена против пресуде Апелационог суда у Београду Гж1 4638/2023 од 06.12.2023. године у делу става првог изреке којим је потврђена првостепена пресуда у ставу првом изреке у усвајајућем делу (у односу на делимичну ништавост одредаба анекса уговора о раду и одредбе уговора о раду), као недозвољена.

ОДБИЈА СЕ захтев тужиље за накнаду трошкова одговора на ревизију.

Образложење

Пресудом Првог основног суда у Београду П1 3345/17 од 25.06.2020. године, ставом првим изреке усвојен је тужбени захтев тужиље и утврђено да је ништав, односно без правног дејства члан 1. Анекса број II Уговора о раду број .../... од 10.04.2006. године, члан 2. Анекса III уговора о раду број .../... од 14.08.2006. године, члан 2. Анекса IV Уговора о раду број .../... од 27.12.2007. године и члан 7. уговора о раду број .../... од 29.09.2009. године, закључених између парничних странака, а у преосталом делу је одбијен тужбени захтев за утврђење да су у целини ништави претходно наведени Анекси и уговор о раду. Ставом другим изреке тужени је обавезан да тужиљи на име накнаде штете због мање исплаћене плате увећане за минули рад исплати износ од 172.663,24 динара у појединачно означеним месечним износима са законском затезном каматом од доспелости сваког износа до исплате, ближе означено у том ставу изреке. Ставом трећим изреке тужени је обавезан да за тужиљу на име доприноса за пензијско и инвалидско осигурање фонду ПИО Филијала Београд исплати износ од 60.788,81 динар. Ставом четвртим изреке тужени је обавезан да тужиљи накнади трошкове парничног поступка у износу од 749.353,00 динара са законском затезном каматом од дана извршности пресуде до коначне исплате.

Пресудом Апелационог суда у Београду Гж1 4638/23 од 06.12.2023. године, ставом првим изреке, одбијене су као неосноване жалбе тужиље и туженог и потврђена првостепена пресуда. Ставом другим изреке, одбијени су захтеви тужиље и туженог за накнаду трошкова другостепеног поступка.

Против правноснажне пресуде донете у другом степену тужени је благовремено изјавио ревизију због битних повреда одредаба парничног поступка, погрешно и непотпуно утврђеног чињеничног стања и погрешне примене материјалног права,

побијајући је у делу којим је потврђена првостепена пресуда у усвајајућем делу (у погледу утврђења ништавости одредаба анекса уговора о раду и одредбе уговора о раду и у односу на новчано потраживање и обавезу туженог на уплату доприноса за обавезно социјално осигурање) и одлуци о трошковима поступка, са позивом на члан 404. став 1. Закона о парничном поступку.

Тужиља је поднела одговор на ревизију тужене, са захтевом за накнаду трошкова састава истог.

Применом члана 404. став 1. Закона о парничном поступку - ЗПП („Службени гласник РС“ бр. 72/11, 55/14, 87/18 и 18/20), посебна ревизија се може изјавити због погрешне примене материјалног права и против другостепене пресуде која се не би могла побијати ревизијом, ако је по оцени Врховног суда потребно размотрити правна питања од општег интереса или у интересу равноправности грађана, ради уједначавања судске праксе, као и када је потребно ново тумачење права. Према ставу 2. истог члана, испуњеност услова за изузетну дозвољеност ревизије цени Врховни суд у већу од пет судија.

Одлучујући о дозвољености изјављене ревизије изјављеној против другостепене пресуда у делу који се односи на делимичну ништавост одредаба анекса уговора о раду и одредбе уговора о раду, а на основу члана 404. став 2. Закона о парничном поступку („Службени гласник РС“, број 72/11, 55/14, 87/18 и 18/20), Врховни суд је нашао да нису испуњени услови за одлучивање о ревизији као изузетно дозвољеној у смислу члана 404. став 1. ЗПП. Имајући у виду да примена материјалног права и правно схватање на којем је заснована побијана одлука нису у супротности са правним ставом израженим кроз одлуке Врховног касационог суда и Врховног суда у споровима са истим чињеничним и правним основом, а код утврђења да је тужиљи анексима уговора о раду и одредбом уговора о раду мењан износ плате противно Закону о платама у државним органима и јавним службама („Службени гласник РС“ број 34/01 и 62/06) и Уредбе о коефицијентима за обрачун и исплату плата у јавним службама („Службени гласник РС“ број 44/01...65/11), која је донета на основу овог закона. Због тога не постоји потреба за разматрањем правних питања од општег интереса или у интересу равноправности грађана, као ни потреба уједначавања судске праксе или новог тумачења права, што значи да нису испуњени услови из члана 404. став 1. ЗПП, на основу чега је одлучено као у ставу трећем изреке.

Испитујући дозвољеност ревизије на основу члана 410. став 2. тачка 5. ЗПП, Врховни суд је нашао да ревизија туженог није дозвољена.

Тужба у овој правној ствари поднета је 27.11.2017. године. Предмет спора је поништај анекса уговора о раду и одредбе уговора о раду, којима је измењена плата тужиља.

Према природи тражене правне заштите ова парница спада у парнице из радних спорова. Одредбама главе XXIX Закона о парничном поступку прописана су посебна правила за поступак у парницама из радних односа, док се остале одредбе овог закона примењују када одредбама ове главе није другачије прописано (члан 436.). Одредбом члана 441. ЗПП прописано је да је ревизија дозвољена у парницама о споровима о заснивању, постојању и престанку радног односа. Ван ових радних спорова ревизија

није дозвољена, осим уколико се тужба односи на новчано потраживање, када се примењује општи режим допуштености овог правног лека и тада се о дозвољености ревизије одлучује према вредности предмета спора у смислу члана 403. став 3. ЗПП.

Имајући у виду да се у конкретном случају не ради о парници из радног односа у смислу члана 441. ЗПП (код којих је ревизија увек дозвољена), јер предмет тражене правне заштите није заснивање, постојање или престанак радног односа, већ поништај анекса уговора о раду којим је измењена плата тужилаца, то ни ревизија туженог није дозвољена.

На основу изнетог, применом члана 413. ЗПП, Врховни суд је одлучио као у ставу четвртом изреке.

Врховни суд налази да су испуњени услови из члана 404. Закона о парничном поступку („Службени гласник РС“ бр 72/11 ... и 18/20) за одлучивање о ревизији туженог као изузетно дозвољеној изјављеној против другостепене пресуде у делу који се односи на новчано потраживање, а ради уједначавања судске праксе, будући да је о тужбеном захтеву за накнаду штете због мање исплаћене плате и последично за исплату доприноса за тужиљу за пензијско инвалидско осигурање, на износе мање исплаћене плате, заснована на примени материјалног права која одступа од примене материјалног права на темељу које су донете правноснажне одлуке и одлуке Врховног касационог суда и Врховног суда у идентичним чињеничним и правним ситуацијама, на шта ревидент основано указује. Стога је одлучено као у првом ставу изреке.

Испитујући побијану пресуду у делу у коме је одлучено о новчаном потраживању применом члана 408. ЗПП, Врховни суд је нашао да је ревизија туженог основана.

У поступку није учињена битна повреда одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 2. ЗПП на коју ревизијски суд пази по службеној дужности.

Према утврђеном чињеничном стању тужила је била запослена код туженог. На основу решења туженог о отказу уговора о раду од 23.12.2015. године, престао јој је радни однос на пословим стоматолошке сестре у служби за стоматолошку здравствену заштиту, јер је услед економских и организационих промена престала потреба за обављањем послова које је запослена обављала по уговору о раду уз исплату отпремнине. У току трајања радног односа Анексом II Уговора о раду од 10.04.2006. године у члану 1. утврђено је да се истим мења члан 14. уговора о раду, тако што се месечна зарада запосленог утврђује на основу коефицијената групе послова запосленог на основу Уредбе о коефицијентима за обрачун и исплату плата у јавним службама и износи 9,70%, односно 970 бодова, почев од 10.04.2006. године до уплате средстава од стране РЗЗО Филијала за Град Београд.

Анексом III уговора о раду у члану 2. измењен је члан 14. уговора о раду према коме зараду запосленог чини основна зарада и зарада за радни учинак, износ основне зараде утврђује се као минимална зарада у складу са Законом о раду, а зарада за радни учинак одређује се на основу квалитета и обима обављеног посла као и односа запосленог према радним обавезама, при чему се средства за зараде запосленог исплаћују из сопствених средстава дома здравља остварених по основу пружања

стоматолошке здравствене заштите која није обухваћена као право из обавезног здравственог осигурања почев од 01.09.2006. године, а у складу са закљученим Уговором о пружању и финансирању здравствене заштите у 2006. години са Републичким заводом за здравствено осигурање од 31.01.2006. године.

Анексом IV уговора о раду у члану 2. утврђено је да се мења члан 14. уговора о раду и чланом 7. уговора о раду број .../... од 29.09.2009. године уговорено је да запослени остварује зараду на основу броја и врста пружених услуга које се наплаћују по ценовнику стоматолошких здравствених услуга који је усвојио Управни одбор дома здравља „Стари Град“ у Београду, да запослени има право на основну зараду која се утврђује у висини минималне зараде у складу са Законом о раду, а на основу последњег објављеног податка о висини минималне зараде увећану по основу минулог рада и по другим основима, да запослени има и право на зараду остварену према учинку из оствареног прихода у складу са резултатима рада а према броју и врсти извршених и наплаћених услуга о чему се води посебна евиденција у служби, односно обрачун. Од укупно оствареног сопственог прихода сваког месеца најпре се издваја износ покрића трошкова који обухватају средства за набавку потрошних средстава, за опрему, те други комунални трошкови и услуге и по одбитку трошкова издваја се укупна сума за исплату основне зараде у висини минималне зараде за запосленог који је радио у претходном месецу, сразмерно броју радних дана односно сати, те да када се из укупног прихода одбије износ трошкова и бруто износ основне зараде у висини минималне зараде за претходни месец, а остане позитивна разлика прихода из тог дела се исплаћује зарада по основу учинка запосленог који је учинак остварио. У случају да се радни учинак не остварује узаустопно 3 месеца стичу се услови да послодавац запосленом који не остварује резултате рада веће од потребног износа за исплату минималне зараде понуди измену уговора и радни однос са непуним радним временом те да у случају да не остварује приход који је неопходан за исплату минималне зараде узаустопно 3 месеца, послодавац ће исплатити минималну зараду али да се стичу услови за раскид уговора о раду запосленог који није остварио резултате рада потребне за исплату минималне зараде односно није остварио резултате у складу са чланом 179. тачка 1. Закона о раду. Одлуком Уставног суда I Уо 578/11 од 27.06.2013. године је утврђено да није у сагласности са Уставом и законом Правилник о зарадама и другим примањима на основу прихода оствареног пружањем услуга на тржишту из области стоматолошке заштите, донет од стране туженог под бројем ... дана 13.02.2009. године. На основу налаза и мишљења судског вештака је утврђена позитивна разлика између исплаћене плате и плате обрачунате применом критеријума из Уредбе о коефицијентима за обрачун плата запослених у јавним службама, у појединачним месечним износима, у спорном периоду од октобра 2006. године до октобра 2012. године.

Полазећи од утврђеног чињеничног стања, нижестепени судови су оценили да су наведене одредбе предметних анекса и уговора о раду ништави, односно без правног дејства, јер се није могла уговорати мања зарада од оне која је прописана Законом о платама у државним органима и јавним службама и Уредбом о коефицијентима за обрачун плата запослених у јавним службама, па тужиља има право на накнаду штете у висини утврђене разлике припадајуће и исплаћене плате и уплату доприноса, на основу члана 154. Закона о облигационим односима и члана 164. Закона о раду. Став је нижестепених судова да приговор застарелости тужбеног захтева за накнаду штете због исплаћене мање плате, истакнут од стране туженог, није основан, с обзиром на то да рок застарелости не може да почне да тече пре него што се утврди ништавост

уговора, односно анекса уговора о раду, те рок застарелости почиње тећи од доношења одлуке којом је утврђена ништавост овде предметних одредаба анекса уговора о раду, због чега је усвојен тужбени захтев за исплату новчаног потраживања и уплату доприноса за обавезно социјално осигурање.

По оцени Врховног суда становиште нижестепених судова засновано је на погрешној примени материјалног права.

Правноснажном пресудом у овој парници утврђена је ништавост одредба члана 1. Анекса број II Уговора о раду од 10.04.2006. године, члана 2. Анекса III уговора о раду од 14.08.2006. године, члана 2. Анекса IV Уговора о раду од 27.12.2007. године и члана 7. уговора о раду од 29.09.2009. године, закључених између парничних странака, и као последица такве ништавости је захтев тужиље за накнаду штете у виду мање исплаћене плате од стране туженог применом наведених уговорних одредаба за које је утврђено да су ништаве и висине припадајуће плате према критеријумима из Закона о платама у државним органима и јавним службама и Уредбе о коефицијетима за обрачун и исплату плата запослених у јавним службама која је донета ради спровођења тог закона.

Када се основаност захтева заснива на неусклађености одредаба извора права на нижем хијерархијском нивоу, са извором на вишем хијерархијском нивоу, у условима када су запосленом призната мања права применом општих аката послодавца- правилника о зарадама и другим примањима и уговора о раду, односно анекса уговора о раду, која се у конкретном случају односе на висину плате, примењују се правила саржана у чл. 8. ст. 1. и чл. 9. Закона о раду. Тим законским одредбама прописано је да општи акт, дакле правилник и уговор о раду, не могу да садрже одредбе којима се запосленом дају мања права или утврђују неповољнији услови рада од права и услова који су утврђени законом. Ако општи акт и поједине његове одредбе утврђују неповољније услове рада од услова утврђених законом, примењују се одредбе закона, а поједине одредбе уговора о раду којима су утврђени неповољнији услови рада од услова утврђених законом и општим актом, односно који се заснивају на нетачном обавештењу од стране послодавца о појединим правима, обавезама и одговорностима запосленог, ништаве су.

Дакле, правна снага аката се огледа у мери утицаја коју један правни акт има на друге акте, у том смислу да акт ниже правне снаге мора да буде сагласан са актом више правне снаге. Закон о платама у државним органима и јавним службама, и Уредбе о коефицијетима за обрачун и исплату плата запослених у јавним службама која је донета ради спровођења тог закона, садржи критеријуме о начину обрачуна и исплати зараде запослених у здравственим установама, услед чега се непосредно примењује, чиме је одређена месечна доспелост плате и обавеза послодавца да у складу са законом исплати плату у предвиђеном обиму.

Следом изнетог, утврђење делимичне ништавости предметних уговорних одредаба као акта ниже правне снаге, у парници ради исплате и новчаног потраживања, не утиче на настанак обавезе предвиђене законом, с обзиром на то да се одговарајуће законске одредбе непосредно примењују и гарантују обрачун и исплату плате управо у обиму који се потражује.

У тој ситуацији, спорно потраживање није изгубило карактер потраживања из радног односа, само због тога што је било предмет ништавог уговора о раду и анекса уговора, што значи да се ради о потраживању из радног односа, па се рокови застарелости рачунају по члану 196. Закона о раду којим је предвиђено да сва новчана потраживања из радног односа застаревају у року од 3 године од дана настанка обавезе, при том имајући у виду да се зарада, односно плата исплаћује у роковима утврђеним општим актом и уговором о раду, намјане једанпут месечно, а најкасније до краја текућег месеца за претходни месец (члан 110. Закона о раду). У конкретном случају тужила је трпела штету приликом исплате сваког појединачног месечног износа на име плате, односно пропуштањем туженог да према тужилји испуни обавезу на исплату плате у законито обрачунатом износу.

Захтев за накнаду штете односи се на период од октобра 2006. године (са даном доспећа тог потраживања разлике у плати од 02.11.2006. године), до октобра 2012. године (са даном доспећа тог потраживања 05.11.2012. године), од када је до подношења тужбе 24.11.2017. године протекао законом прописани рок за застарелост од 3 године од дана настанка обавезе, у односу на свако појединачно месечно потраживање из спорног периода.

Имајући у виду да застарелошћу престаје право захтевати испуњење обавезе, у смислу члана 360. Закона о облигационим односима, те како је протекло законом одређено време у коме је тужила могла захтевати испуњење обавезе, а тужени се позвао на застарелост, то је супротно становишту нижестепених судова наступила застарелост новчаног потраживања, због чега су нижестепене пресуде преиначене и одбијен тужбени захтев за исплату мање исплаћене плате и уплату доприноса за тужилју за пензијско и инвалидско осигурање.

Како је поводом ревизије тужени делимично успео у спору, то је преиначена и одлука о трошковима поступка, па је применом члана 153. став 2. ЗПП, одлучено да свака странка сноси своје трошкове поступка.

На основу члана 416. став 1. ЗПП, Врховни суд је одлучио као у ставу другом изреке.

По оцени Врховног суда трошкови настали поводом одговора на ревизију, нису нужни и потребни трошкови за вођење ове парнице, те је применом члана 154. став 1, у вези члана 165. став 1. ЗПП, одлучено као у ставу петом изреке.

**Председник већа-судија
Мирјана Андријашевић, с.р.**

За тачност отправка
Заменик управитеља писарнице
Миланка Ранковић